

Handläggare
Ulrika Dahnell
Telefon: 0850808033

Till
Kungsholmen Stadsdelsnämnd
2019-08-22

Remiss Strategi för samisk hälsa - En hälso- och sjukvård som bidrar till en god och jämlik hälsa för samer

Svar på remiss från kommunstyrelsen Rotel IX

Förslag till beslut

Remissen besvarar med förvaltningens tjänsteutlåtande

Sammanfattning

Projektet Kunskapsnätverk för samisk hälsa inleddes 2017, och är ett resultat av flera års samverkan mellan regionerna Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Härjedalen och Dalarna, Sametinget, samiska organisationer och andra aktörer. Kunskapsnätverket har under projekttiden arbetat med att öka kunskapen om samiska hälsofrågor, samt undersökt hur hälso- och sjukvården kan bli bättre på att möta samernas behov. Arbetet för att skapa en hälso- och sjukvård som bidrar till god och jämlik hälsa för samer har inletts. Strategin är framtagen av regionerna, tillsammans med Sametinget samiska organisationer och implementering ska ske i samverkan. Strategins syfte är att öka tillgången till en språk- och kulturanpassad vård för den samiska patienten. Strategins genomförande förutsätter ett tydligt stöd och engagemang från ledande funktioner på alla nivåer. Om stöd för att genomföra strategin saknas på någon nivå kommer inte resultat uppnås. Därutöver är det nödvändigt att en ansvarig funktion(koordinator, strateg eller motsvarande) med ett tydligt uppdrag att arbeta för strategins genomförande, utses i respektive region. Denna funktion ska ha samiskt kulturkompetens och ett engagemang i frågan.

Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Äldreomsorgsavdelningen

Lindhagensgatan 76
Box 49039
100 28 Stockholm
Växel 08-508 08 000
Fax
kungsholmen@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Samernas juridiska status som urfolk erkändes 1977 av Sveriges riksdag. Erkännandet innebär en rätt för samerna till kulturell särbehandling och sedan 2011 erkänns också samerna som eget folk i Sveriges grundlag. Sverige har undertecknat FN:s deklaration för

urfolkets rättigheter. Denna fastslår att samerna har rätt till högsta möjliga fysiska och psykiska hälsa. Urfolksdeklarationen uppger också att urfolk har rätt att aktivt medverka i att utveckla, fatta beslut kring program för det egna folkets hälsa. I FN:s barnkonvention, framhålls samiska barns särskilda rätt till sitt språk och sin kultur. FN:s barnrättskommitté har framhållit urfolks barns rätt till ett kulturellt hänsynstagande hälso- och sjukvård. Sverige har också undertecknat Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter. Den samiska hälsoforskningen är relativt begränsad i omfattning, kunskapen om de svenska samernas hälsosituation är bristfällig. Sverige har vid flera tillfällen fått internationell kritik för att inte i tillräcklig hög grad tillgodose samernas rättigheter FN:s specialrapportörer i hälsofrågor, kritiserade år 2007 Sverige för att inte ha beaktat samernas särskilda status som urfolk i relation till hälsa. Sametinget inrättade år 2018 en nämnd för hälsa, äldre frågor och idrott. Sedan starten har nämnden haft ett nära samarbete med kunskapsnätverket för samisk hälsa. Suicidaliteten bland samer har studerats och visar på en betydligt högre förekomst hos samiska män än majoritetssvenska referensgrupp, även hos unga vuxna samer finns en högre förekomst av suicidala uttryck.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Kungsholmens stadsdelsförvaltning.

Ärendet

Kunskapsnätverket för samisk hälsa genomförde under 2018 en digital enkätundersökning, samt ett flertal dialoger med olika grupper från samiska befolkningen. Syftet har varit att tydliggöra samiska behov i relation till hälso- och sjukvård. Det viktigaste som framkom är ökad kulturförståelse, bra bemötande och god tillgänglighet hos personal. Strategins övergripande mål är en hälso- och sjukvård som aktivt bidrar till en god och jämlik hälsa hos den samiska befolkningen. Strategin har fem delmål:

1. Utbilda – höja kompetensen bland anställda inom hälso- och sjukvården
2. Utveckla nya arbetssätt och metoder för en språk- och kulturanpassad hälso- och sjukvård
3. Synliggöra - Samiska språk och kultur är närvarande och synlig i hälso- och sjukvården
4. Bredda kunskapen - Samiska hälsoforskning och kunskapsutveckling för en jämlik hälsa främjas
5. Realisera - Verka för ett nationellt centrum för samiska hälsa

Strategin har fem prioriterade vårdområden som utgår från forskning och dialoger som hållits med samiska befolkningen. Dessa vårdområden är: primärvård, vuxenpsykiatri barn- och ungdomspsykiatri, geriatrik och förebyggande hälsovård för renskötare.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen stödjer framtagandet av en strategi för samisk hälsa. Delmålen och de fem prioriterade vårdområdena är viktiga för att kunna nå strategin för en god och jämlik hälsa för samer 2020-2030.

Då den samiska hälsoforskningen visar på att antal män och unga vuxna har ökade suicidrisk förslår förvaltningen att arbetet med vårdområdet vuxenpsykiatri, barn och ungdomspsykiatri prioriteras.

Jämställdhetsanalys

Strategin är väsentlig då den belyser vikten av ett inkluderat och jämställt samhälle, där både kvinnor och män ska behandlas på lika villkor över hela landet.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Lena Slotte
Avdelningchef

Bilagor

1. Strategi för samisk hälsa- en hälso- och sjukvård som bidrar till en god och jämlik hälsa för samer 2020-2030